STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista ştiinţifica a Universtităţii de Stat din Moldova, 2024, nr. 9(169)

CZU: 374.7.02 **https://doi.org/10.59295/sum9(169)2024_16**

STRATEGII SPECIFICE ÎNVĂȚĂRII ȘI EDUCAȚIEI NONFORMALE A ADULȚILOR

Maia ȘEVCIUC, Viorica REABOI-PETRACHI,
Universitatea de Stat din Moldova

În acest articol sunt elucidate influențele educației nonformale din perspectiva strategiilor specifice învățării și educației. Învățarea și educația nonformală a adulților este considerată un proces continuu de oportunităţi flexibile de învăţare, esenţial pentru a sprijini competitivitatea în contextul unei economii globale a cunoaşterii bazată pe tehnologie.

Educaţia nonformală este alternativa învăţământului public, înregistrând o evoluţie durabilă, începând cu primele cercuri, academii populare şi finalizând cu programe instituţionale finanţate de Uniunea Europeană. Caracteristicile de bază ale învăţării adulţilor completează paleta cu indicaţii concrete pentru desfăşurarea eficientă şi activă a procesului în context nonformal. În același context strategiile de educaţie nonformală contribuie la dezvoltarea abilităților adulților în a-şi organiza activ propriul proces de învăţare.

Cuvinte-cheie: *metode didactice, tehnici didactice, strategii didactice, tehnologii didactice, învăţare, educaţie nonformală, educaţia adulţilor,*

STRATEGIES SPECIFIC TO LEARNING AND NONFORMAL EDUCATION OF ADULTS

In this article, the influences of non-formal education are elucidated from the perspective of specific learning and education strategies. Adult learning and non-formal education is considered a continuous process of flexible learning opportunities, essential to support competitiveness in the context of a technology-based global knowledge economy.

Non-formal education is an alternative to public education, registering a sustainable evolution, starting with the first circles, popular academies and ending with institutional programs financed by the European Union. The basic characteristics of adult learning complete the palette with concrete indications for the effective and active development of the process in a non-formal context. In the same context, non-formal education strategies contribute to the ability of adults to organize and actively participate in their own learning process.

Keywords: *didactic methods, didactic techniques, didactic strategies, didactic technologies, learning, non-formal education, adult education*.

Introducere

Sintagma educaţiei nonformale s-a impus în discursul internaţional despre educaţie la sfârşitul anilor ‘60 şi începutul anilor ‘70 și este asociată conceptului lifelong learning (învăţare pe tot parcursul vieţii), accentuând importanţa educaţiei care se desfăşoară dincolo de cadrul formal al sistemului de învăţământ, fie că se desfăşoară în alte spaţii decât cele ale instituției de învățământ, fie că se realizează prin activităţi care nu fac obiectul curriculumului şcolar, dar care răspund nevoilor şi intereselor de cunoaştere şi de dezvoltare ale unui grup.

Experţii Consiliului Europei au promovat următoarea definiţie a educaţiei nonformale: „Un program planificat de educaţie personală şi socială, menit să îmbunătăţească o serie de competenţe şi aptitudini, dezvoltate în afara sistemului de învăţământ formal, dar care îl completează”. Participarea este voluntară, iar programele sunt puse în aplicare de facilitatori instruiţi din sectorul voluntar şi/sau din sectorul public, aceste programe ar trebui monitorizate şi evaluate sistematic, iar experienţa acumulată ar putea fi recunoscută şi printr-o diplomă. Educaţia nonformală se referă de obicei la implicarea tuturor în procesul de educaţie continuă. Prin urmare, educaţia nonformală acoperă două realităţi diferite: pe de o parte, activităţile educaţionale care se desfăşoară în afara sistemului de învăţământ formal (de exemplu, o conferinţă privind drepturile sociale organizată de o asociaţie) şi, pe de altă parte, experienţa acumulată în exercitarea responsabilităţilor în cadrul unei organizaţii voluntare (de exemplu, ca membru al unui ONG, specializat în

protecţia mediului). Prin intermediul diverselor activităţi de educaţie nonformală, este posibilă acumularea experienţei, care poate fi comparată cu experienţa profesională formală şi care ar trebui recunoscută ca atare. Aceste activităţi includ luarea deciziilor şi negocierea democratică, participarea, dezvoltarea personală şi contribuie la dobândirea de calităţi precum angajamentul, participarea, responsabilitatea, solidaritatea, conştientizarea democratică, motivaţia, iniţiativa, emanciparea şi dezvoltarea autonomiei, creativitatea, respectul, toleranţa, conştientizarea interculturalităţii, gândirea critică, independenţa intelectuală şi încrederea în sine.

Concept și argument

Educaţia nonformală are un sens profund doar atunci când satisface o cerere socială (dinamică ascendentă), fiind axată şi pe o strategie politică (dinamică descendentă), ambele interacţionând cu o a treia axă, ce constă din două orientări: dezvoltarea colectivă şi dezvoltarea individuală.

Fiind un model specific de formare, educaţia nonformală ar trebui să articuleze patru aspecte fundamentale: dreptul omului la educaţie; educaţia ca şi condiţie a dezvoltării economice şi sociale; instruirea ca mod de reflectare a nevoilor personale; educaţia drept aspect aplicativ al ştiinţelor umanitare [9, pp. 193-194]. Axându-se pe abordarea sociologică, Georg Simmel examinează sistemul educaţional prin prisma „universurilor sociale” şi propune următoarele [8, pp. 48-53].

Tabel 1. Universurile sociale ale educaţiei şi sursele de învăţare.

Forme ale educației	Educație	Muncă	Societate
Educația formală	Forma inițială. Diploma de bacalaureat, diploma de studii superioare	Certificare profesională (grad, titlu etc.)	
Educația nonformală	Acțiuni si dispozitive de socializare și de profesionalizare (fără certificare)	Acțiuni si dispozitive de socializare și de profesionalizare (fără certificare)	Acțiuni si dispozitive de socializare și de profesionalizare (fără certificare), educație populară
Educația informală	Socializare, norme socio-educative	Socializare, norme socio-educative	Capital social și cultural, socializare.

Învăţarea și educația în contexte nonformale este considerată ca fiind procesul integrat în cadrul unor activităţi planificate, cu obiective de învăţare, care nu urmează în mod explicit un curriculum și poate diferi ca durată. Acest tip de învăţare depinde de intenţia celui care învaţă și nu conduce în mod automat la certificarea cunoștinţelor și competenţelor dobândite.

Punctul forte al programelor de învăţare permanentă este faptul ca plasează responsabilitatea individului în centrul procesului de învăţare. Lucru valabil și pentru educația nonformală, care se regăsește ca metodă de formare în cadrul unor activităţi ale programelor europene de învăţare pe tot parcursul vieţii. De altfel, educația nonformală vine să personalizeze și să dezvolte [1, 7], acasă, la locul de munca, în comunitate și, uneori, chiar la scoală, în afara curriculei oficiale, acele competente, aptitudini, cunoștințe pe care fiecare le simte mai aproape de suflet.

Educația nonformală are loc, așa cum spune și denumirea, în afara mediului formal, în afara a ceea ce se întâmpla la școală, la universitate sau alte programe de formare. Este flexibilă, dar urmărește o serie de obiective de învăţare, fapt ce îl motivează și îl responsabilizează pe cel care învaţă. De altfel, acesta este implicat în mod direct și activ în procesul de educație nonformală. În funcție de specificul fiecărei țări, ea poate acoperi programe educaționale care să contribuie la alfabetizarea adulților, la educația de bază pentru cei care au părăsit sistemul formal de educație, la îmbunătățirea abilitaților de viață și la locul de munca, precum și la cultura generală.

Conform **Standardului Internațional de Clasificare în Educație (ISCED 1997)**, aprobat de UNESCO, programele de educație nonformală nu sunt obligate să urmeze un sistem gen „scara în trepte” și pot

avea durate variate. Dacă pentru unele țări europene educația nonformală este o componentă a politicilor educaționale, există și state unde inițiativele pe această temă vin cu precădere din mediul privat sau ONG și unde abia încep sa prindă contur strategii privind relația formal-nonformal-informal (ex. Republica Moldova).

La nivel european au existat mai multe inițiative, începând cu Strategia de la Lisabona, prin care s-au punctat câteva prevederi generale privind depășirea barierelor dintre educația formala și nonformală, recunoașterea formelor de educație nonformală și recunoașterea faptului ca aceasta crește șansele adulților de a-si dezvolta noi competențe și găsi un loc de muncă.

În acest context extragem câteva *caracteristici de bază ale învăţării adulţilor* care se accentuează prin următoarele:

- crearea şi menţinerea unei atmosfere de respect între formator şi participant şi între toţi formabilii;
- luarea în considerare a experienţei profesionale ale formabililor;
- structurarea programului de formare/perfecționare pe baza nevoilor şi disponibilităţilor beneficiarilor;
- asigurarea unei aplicabilităţi imediate a celor învăţate: adulţii sunt pragmatici şi de aceea învăţarea lor va fi productivă dacă formarea va avea aplicabilitate pentru un context real; implicarea adultilor în rezolvarea unor probleme relevante pentru situaţiile concrete;
- ghidarea adulţilor spre acţiune şi reflecţie, dezvoltarea gândirii critice şi utilizarea perspectivelor multiple și abordarea învățării ca efort de colaborare între formabili şi formatori; asigurarea bazei pentru propria învățare, formare continuă şi dezvoltare profesională.

Cu privire la specificul educaţiei adulţilor remarcăm că adulţii sunt autonomi şi autodirectivi, astfel, ei trebuie să fie liberi să se direcţioneze în mod independent, iar profesorul – doar să faciliteze instruirea:

- adulţii au o vastă experienţă de viaţă acumulată de-a lungul anilor care trebuie „exploatată”, iar referinţele de rigoare, conexiunile cu experienţa de viaţă vor contribui la eficientizarea procesului de instruire; adulţii, implicându-se în procesul de formare continuă/perfecționare/educație, au o motivaţie intrinsecă şi sunt orientaţi spre un scop bine definit; adulţii sunt selectivi şi atenţi la relevanţa cunoştinţelor; adulţii sunt foarte responsabili, au un grad mai înalt de conştiinciozitate;
- adulţii au un respect profund pentru formatori/cadre didactice, dar, la rândul lor, simt necesitatea de a fi respectaţi de aceştia; adulţii tind spre o orientare educaţională centrată pe viaţă, sarcini sau probleme, dat fiind faptul că motivaţia pentru formare a acestora este condiţionată de necesitatea de a cunoaște/ şti și de a face ceva. În vederea învățării adulțior, odată cu vârsta, scade rapiditatea funcţională a capacităţii de învăţare, în schimb creşte precizia, astfel, timpul de rezolvare a problemelor tinde să crească, în schimb scade numărul de erori.

Concomitent evidențiem cele mai vizibile bariere ce apar ca obstacole în implicarea adulților în activități nonformale:

- lipsa timpului - indiferent dacă sunt cursuri serale sau de scurtă durată, oricum, somează adultul să „piardă” ceva timp/să piardă câștigând;
- · lipsa banilor - în prezent există un număr de instituţii care acordă servicii gratuite de instruire, de aceea problema financiară este una din cele mai importante, în special, în ţările cu o economie şubredă;
- responsabilităţi de natură familială – grija pentru copii, relaţiile cu soţul/soţia, obligaţiunile casnice ș.a. – prea mult din timpul predestinat studiilor;
- organizarea orarului – obligaţiunile de serviciu, familia necesită mult timp, iar implicarea în procesul de studiu necesită şi modificări de orar, sacrificii ș.a.;
- probleme de motivaţie - adultul de mai multe ori trebuie să înveţe deoarece a fost forţat să o facă;
- lipsa încrederii în sine – stima de sine redusă este un eşec care nu poate fi uitat sau alte lucruri care au marcat adultul, îl va împiedica pe acesta să-şi învingă frustrările şi temerile. Formarea adulților cuprinde învățarea formală, nonformală și informală pentru dezvoltarea competențelor de bază, obținerea de noi calificări, perfecționarea sau reconversie profesională, pentru dezvoltare personală sau doar de plăcere [3, p. 30-34; 4].

Educaţia nonformală este astfel marcată de o gamă vastă de activităţi şi forme de lucru. Este specifică instruirea orientată spre acţiune, procesul fiind în prim-plan, cu o abordare individualizată a procesului didactic, orientată spre dobândirea şi dezvoltarea competenţelor, accentul fiind plasat pe:

- ***învăţarea prin cooperare -*** educaţia nonformală se bazează pe metode active de cooperare şi procesele dinamice din cadrul grupului, membrii căruia învaţă atât de la instructor, cât şi unii de la alţii.

- ***deschiderea -*** educaţia nonformală se adaptează sistematic la noile metode de predare, precum şi probleme societale. Îşi reevaluează în mod constant propriile concepte, diversificându-le în practică.

- ***centrarea pe cursant*** - în cadrul educaţiei nonformale, metodele şi obiectivele sunt adaptate la nevoile şi interesele elevilor. Subiectele şi priorităţile studiate nu sunt strict planificate şi pot fi modificate în funcţie de situaţia sau circumstanţele existente.

- ***voluntariat*** - participarea adultului la ofertele structurilor asociative nu este o cerinţă impusă de lege.

Procesul de educaţie nonformală este organizat în cadrul centrelor de creaţie, organizaţiilor de tineret, cluburilor de interese etc., unde se desfăşoară activităţi planificate. Astfel, acest tip de educaţie este marcat de propriile metode, abordări şi câmp de acţiune. Poate avea loc în diferite contexte şi în diferite tipuri de activităţi, interacţionând şi completând educaţia formală şi contribuind la învăţarea pe tot parcursul vieţii.

Aspectul metodologic privind utilizarea strategiilor învățării și educației nonformale a adulților

Metodele care se pot utiliza în context nonformal sunt variate şi potrivite oricarui tip de beneficiar. Printre caracteristicile metodelor specifice educaţiei nonformale a adulţilor se numără:

-au obiective de învăţare clare;

- au caracter participativ şi experienţial;

- dezvoltă toate tipurile de competenţe (cunoştinţe, în deosebi abilităţi şi atitudini);

- sunt active, creative şi interactive;

- au caracter inovativ (nu fac parte din categoria „metode clasice”);

- au un grad de aplicabilitate mare.

Metodele de educaţie nonformală sunt organizate, coordonate, evaluate şi analizate de către specialişti sub mai multe denumiri, în functie de metodă (formator, animator, facilitator, lector etc.). Principalele metode utilizate în contextul educaţiei nonformale a adulților caracteristice diverselor domenii de formare profesionala sunt:

1. Animaţia socio-educativă;
2. Cafeneaua publică;
3. Flashmob-ul;
4. Team-building;
5. Photovoce;
6. Teatru de improvizaţii şi tetru forum;
7. Origami teatru;
8. Open space tehnology-OST;
9. Teatrul educational;
10. Metoda SMART.

Animaţia socio-educativă este metoda ce dezvoltă capacităţile expresive, relaţionale, de inovaţie socială, educative şi culturale, precum şi abilităţile de comunicare interculturală atât în rândul persoanelor/indivizilor, cât şi a grupurilor. Acest lucru este posibil prin activităţile organizate în diferite contexte, altfel spus în toate acele locuri unde este posibilă favorizarea întâlnirii între persoane sau între grupuri şi dezvoltarea capacităţilor de implicare şi participare activă la viaţa publică, dar şi favorizarea proceselor de dezvoltare personală şi autocunoaştere, integrare socială şi culturală. Totodată, participantul învaţă să colaboreze, să empatizeze, să facă faţă provocărilor din viaţa de zi cu zi în mod spontan şi creativ şi să acţioneze strategic.

Cafeneaua publică este o metodă de dialog activ, schimb de informaţii şi identificare de soluţii creative de acţiune. Este şi o metodă foarte bună de consultare şi participare la luarea deciziilor.

Flashmob-ul, metodă ce presupune adunarea unui grup de oameni, într-un loc public, participanţii realizând o acţiune neobişnuită pentru o perioadă scurtă de timp. Este o „prezentare” pentru spectatori accidentali, cu scopul de a trezi sentimente de interes, curiozitate cu privire la un anumit subiect, o modalitate de a exprima şi de a transmite un mesaj către societate, un mesaj care, poate, altfel nu ar fi ajuns la grupul ţintă şi/sau la publicul larg. Acesta este un instrument social de participare, implicare, luare de atitudine. Scopul

unui flashmob este utilizat cel mai des ca modalitate de advocacy, atunci când se doreşte evidenţierea unei probleme cu care se confruntă un anumit grup de oameni sau chiar întreaga comunitate. Persoanele care participă la acţiune îsi dezvoltă spiritul de echipă, spontaneitatea, seriozitatea, capacităţile de planificare.

Prezintă interes **metoda Team building** – consolidarea legăturilor în interiorul echipei şi descoperirea geniului colectiv al acesteia. Identificăm patru tipuri principale de programe de team building care s-au dovedit de succes, contribuind la creşterea performanţelor unei echipe:

- *Team buildingul axat pe activităţi* constă, de obicei, în exerciţii desfăşurate în aer liber care cuprinde o serie de provocări (rafting, alpinism, orientare în spaţiu, speologie, tabere de supravieţuire etc.). Acest tip de activităţi se adresează unor nevoi specifice de dezvoltare ale echipelor, cum ar fi rezolvarea de probleme, asumarea de riscuri, consolidarea încrederii reciproce şi depăşirea paradigmelor.

- *Team building-ul axat pe dezvoltarea de noi competenţe* s-a dovedit de mare succes în creşterea nivelului de performanţă al echipelor. Un asemenea team building facilitează comunicarea sinceră, punerea în discuţie a problemelor curente care afectează echipa şi ajută în elaborarea de noi modalităţi de abordare a acestor probleme. Team building-ul bazat pe învăţare duce la autocunoaştere şi încurajează asumarea angajamentului de a schimba status quo-ul echipei. În team building-ul axat pe dezvoltarea de noi abilităţi, membrii echipei participă la ateliere în cadrul cărora învaţă şi exersează un set de competenţe specifice, cum ar fi gestionarea conlictelor, medierea, capacitatea de a ajunge la un consens sau acordarea şi primirea de feedback constructiv etc.

- Un alt program de *team building – evaluarea personalităţii*. În cadrul unui astfel de team building, membrii echipei răspund la un test psihometric, de tipul chestionarului Myers-Briggs, din care pot afla lucruri noi despre propria lor personalitate, precum şi despre personalitatea colegilor. Team building-ul axat pe evaluarea personalităţii este un instrument de dezvoltare eficient, care îi ajută pe membrii echipei să dobândească o mai bună înţelegere de sine, să devină conştienţi de diferenţele dintre ei şi să-şi adapteze comportamentul în funcţie de cel al coechipierilor.

- *Team building prin rezolvarea de probleme*: membrii echipei se reunesc pentru a identifica şi rezolva o provocare majoră cu care se confruntă în prezent echipa. Un instrument cu scopul de a identifica cause, soluții și plan de acțiune pentru a rezolva o anumită problemă. Team building-ul axat pe rezolvarea de probleme este deosebit de benefic în eliminarea stresului şi a emoţiilor negative faţă de mediul de lucru.

Următoarea metodă – **PhotoVoice** are ca scop transmiterea unui mesaj puternic prin prezentarea de „fotograii vii". Această metodă este foarte flexibilă şi poate fi adaptată pentru diverse situaţii (evaluarea nevoilor comunităţii, realizarea unei hărţi a problemelor, evaluarea unor programe publice etc.), diferite grupuri şi domenii de activitate diversificate. PhotoVoice încearcă să aducă schimbări sociale pozitive în comunităţi prin intermediul unor instrumente prin care participanţii să îşi poată susţine şi îmbunătăţi calitatea vieţii. Imaginile utilizate, precum şi cuvintele asociate acestora sunt expuse local, naţional şi internaţional prin diverse mijloace: expoziţie de fotograie, trimitere de cărţi poştale, mass-media, expoziţii online. Esenţial într-un proces PhotoVoice este tocmai procesul, identificarea problemelor, stabilirea cauzelor acestor probleme, discuţiile şi găsirea unor soluţii, dobândirea puterii şi apoi crearea unui mesaj vizual puternic.

Metoda **teatru de improvizaţie** este axată pe abilitatea de a crea, de a cânta, juca, dansa sau vorbi, ca reacţie spontană la ceea ce se întâmplă în jur sau la propriile gânduri sau sentimente. Capacitatea de a improviza poate fi folosită pentru a facilita diverse forme de comunicare sau manifestare în domenii diferite, de la muzică la afaceri, invenţii tehnologice, psihologie, teatru, sport sau marketing. Teatrul de improvizaţie este o formă de teatru în care se folosesc tehnici de improvizaţie teatrală pentru a crea dialoguri, scene, cântece sau povestiri. De cele mai multe ori publicul propune unde să se desfăşoare aceste scene, teme sau titluri pentru discursuri şi povestiri sau versuri care să fie integrate în cântece. Teatrul de improvizaţie presupune de multe ori o relaţie interactivă cu publicul.

Teatru Forum poate fi folosită în diferite contexte de educaţie non-formală, dând şansă participanţilor să înveţe din experienţa directă. Este o metodă care se bazează pe învăţarea prin experienţă. Teatru Forum se pune în scenă în spaţii publice şi în faţa persoanelor care se confruntă cu problema pusă în scenă, pentru a crea un context de învăţare pentru publicul larg (copii, tineri, adulti şi bătrâni). Tematica abordată poate fi foarte diversă deoarece piesa preia scene din realitatea publicului spectator.

Origami teatru este o altă metodă educativă nonformală ce îmbină arta orientală a plierii hârtiei origami cu teatrul de animaţie. Interferenţa acestor două arte pe teritoriul educaţiei împleteşte respectul faţă de reguli, specific artelor marţiale adus de origami, cu dinamica cu care orice formă de teatru stimulează inteligenţa emoţională. Ea este o metodă nonformală prin care participanţii de orice varstă devin mai rabdători, se concentrează mai bine, câştigând mai multă încredere în forţele proprii, dar şi devenind mai fluenţi şi mai responsabili în comunicarea emoţiilor şi ideilor proprii.

Open Space Technology-OST, a fost „creată” în anii ’80 ai secolului trecut de către consultantul organizaţional Harrison Owen, cel care a descoperit că persoanele care veneau la conferinţele organizate de el erau mai interesate de pauzele de cafea decat de prezentările formale din cadrul plenarelor. Având acest aspect în vedere plus experienţa sa de viaţă, Harrison Owen a creat o modalitate total nouă de a organiza şi desfăşura o conferinţă. Conferinţa open space nu are lectori stabiliţi sau program predeinit de ateliere de lucru şi nici discuţii panel. În schimb, participanţii care se regăsesc într-un cerc mare descoperă în prima oră de discuţii în ce fel îşi vor crea singuri conferinţa. Înainte să-şi dea seama ei insişi devin unii altora profesori şi leaderi.

Metoda de **open space**, vorbitul în public („public speaking”) este procesul de a vorbi în faţa unui grup de oameni într-un mod structurat, cu scopul de a informa, inluenţa ascultătorii. Ca orice altă formă de comunicare, vorbitul în public are câteva elemente de bază, care se pot rezuma în câteva întrebări: „Cine ce spune?”, „Cui îi spune?”, „Ce mijloace foloseşte?”, „Ce efecte are?”.

Teatrul educaţional este metoda ce face parte din categoria metodelor de simulare. Ca tip specific de simulare, învăţarea prin dramatizare se bazează pe utilizarea mijloacelor şi procedeelor artei dramatice. Teatrul educaţional presupune dramatizarea unor evenimente actuale, realiste şi reprezentative care se derulează atât în şcoală, cât şi în afara acesteia şi se îmbină cu alte metode active şi formative: jocul de rol, tehnicile creative (brainstorming, brainwriting, sinectica, scamper etc.), tehnici de comunicare.

Desigur, că identificarea unor strategii prioritare pentru educația adulților nu reprezintă un „tablou” uniform. Contextele în care se aplică strategiile de învățare și realitățile educaționale sunt mult mai variate. Totuși, această abordare deschide noi perspective și varii oportunități pentru cadrele didactice/ formatori de a elabora cele mai eficiente și relevante strategii de formare continuă profesională și nonprofesională a adulților din perspectectiva educației nonformale [6, pp. 5-12].

Remarcăm că valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educabil. Chiar dacă cadrul didactic conduce întregul demers didactic, educabilii se pot manifesta spontan și liber. Paleta de strategii variate oferă adulților șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, altfel spus, participant activ la propria învățare. Educația nonformală sprijină eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

Un aspect important în învățarea adulților în contextual nonformal *este recunoaşterea rezultatelor învăţării nonformale***,** prezentând o prioritate pentru agendele de politici atât pentru tarile dezvoltate, cât și pentru cele în curs de dezvoltare. Deși învățarea, de regulă, are loc în context formal, o mare parte a învăţării se realizează fie în mod nonformal, fie informal. Recunoaşterea şi validarea rezultatelor învăţării nonformale va contribui la îmbunătăţirea capacităţii de inserţie profesională şi a mobilităţii, precum şi la creşterea motivaţiei pentru învăţarea pe tot parcursul vieţii.

Dezvoltarea unui *sistem de validare a rezultatelor învăţării dobândite în contexte non-formale* oferă posibilitatea persoanelor de a demonstra ceea ce au învăţat în afara educaţiei şi formării formale [4, 5, 10], inclusiv a experienţelor de mobilitate, să obţină validarea cunoştinţelor, a abilităţilor şi competenţelor, să obţină o calificare integrală şi să utilizeze aceste rezultate pentru cariera lor profesională şi pentru a continua să înveţe de-a lungul vieţii.

Concluzii

Astfel, în baza celor relatate concluzionăm, că metodele şi tehnicile de educaţie nonformală contribuie la abilitatea beneficiarilor în a-şi organiza propriul proces de învăţare, valorificând diverse tipuri de resurse, de

la cunoaşterea şi abilitatea în utilizarea tehnicilor de comunicare eficientă, la abilitatea beneficiarilor pentru a-şi valorifica experienţa personală în construirea unor atitudini deschise şi responsabile pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

Referințe:

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*, nr. 152 din 17 iulie 2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 24.10.2014, nr. 319-324 (4958-4963).
2. CRISTEA, S. *Educația. Concept și analiză*. București: Didactica Publishing House, 2016.
3. IANIOGLO, M. *Modernizarea învăţământului în contextul integrării în spațiul european educațional*. În: *„Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”*. Cahul: Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” (Tipogr.„Centrografic”), 2016, vol. 2, p. 30-34.
4. *Hotărârea Guvernului R. M. nr. 201 din 28.02.2018 cu privire la organizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale de Asigurare a Calităţii în Educaţie şi Cercetare.*
5. *Hotărârea Guvernului R.M. nr. 616 din 18.05.2016 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă a calităţii în vederea autorizării de funcţionare provizorie şi acreditării programelor de studii şi a instituţiilor de învăţământ profesional tehnic, superior şi de formare continuă şi a Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calităţii programelor de studii şi a instituţiilor de învăţământ profesional tehnic, superior şi de formare continuă.*
6. ŢURCANU, C., GUŢU, Vl. *Strategii didactice: concept şi unele specificări privind educația nonformală a adulților.* În: *Perspectivele şi Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării şi Educației*, 5 iunie 2020, Cahul.,Republica Moldova: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu din Cahul, 2020, vol. 7, Partea 2, pp. 5-12. ISBN 978-9975-88-060-2. ISSN 2587-3563. E-ISSN 2587-3571.
7. COLLEY, H., HODKINSON, P., MALCOM, J. *Informality and Formality in Learning: A Report for the Learning and Skill Research Centre*. Leeds: University of Leeds, 2003, pp. 143- 144. Disponibil: https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/elea.2006.3.1.51
8. DORTIER, J. -F. *Sciences de la forme, une histoire oubliée*. In: *Sciences humaines*, 2007, nr. 181, pp. 48-53.
9. HONORÉ, B. *Vers l'œuvre de la formation*. Paris, L'Harmattan, 1992, pp. 193-194.
10. Disponibil: https://mecc.gov.md/ro/content/invatarea-pe-tot-parcursul-vietii

Date despre autori:

***Maia ȘEVCIUC*,** doctor în pedagogie, profesor universitar, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
E-mail: maia.sevciuc@usm.md
ORCID: 0000-0002-3129-6057

Viorica REABOI-PETRACHI, doctor în științe ale educației, lector universitar, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
E-mail: viorica.reaboi.petrachi@usm.md
ORCID: 0000-0001-8493-0982

Notă: *Articolul a fost realizat în cadrul Proiectului instituțional Cadrul conceptual, metodologic şi managerial al educaţiei nonformale în Republica Moldova, cifrul 20.80009.0807.23*

Prezentat la 30.102023